

---

dr. Cserhádi László Gábor
alelnök
Széchenyi Társaság

Széchenyi üzenete a mának

Tisztelt Hölgyeim, Uraim!

Egész életemben a szeretet, a megbecsülés vett körül, aminek sok – sok jelét tapasztaltam, amikor Brassótól Érsekújvárig, Nagykapostól, az Ung vidéktől Szabadkáig beszélhettem Széchenyiről, Széchényiekről, most is megtiszteltetésnek tartom, hogy erre a Világtalálkozóra Széchenyi üzenetét elhozhattam. Köszönöm a lehetőséget.

Amikor Széchenyi üzenetéről beszélünk, akkor, mielőtt az Ő üzenetére térnénk, édesapjából, a múzeum alapítóból, a többek között királyi biztosi, a valószínű belső titkos tanácsosi, főispáni címeket, az Aranygyapjas Rendet elnyert személyiségből kell kiindulni, aki a II. József Magyarország elnémetesítésére kiadott rendeleteivel egyet nem értve lemondott hivataláról. Belőle kell kiindulni, mert Széchenyi István az édesanyai neveléssel együtt az Apától vett példából lett közgondolkodású. Hogy milyen politikus, főispán, arisztokrata volt Széchenyi Ferenc, az Apa, azt életművéből tudjuk. De, hogy milyen ember volt az Apa, azt a legjobban az a levél/1/ mutatja, amit 1817. május 16-án írt fiának, attól félvén, hogy *„én távolléted alatt Istenemtől elszólíttathatom –, ennek következtében nem láthatlak többé”*.

Tisztelt Hölgyeim, Uraim!

Hát milyen ember az, aki a következőt írja fiának:

„Legnevetségesebb az emberben a büszkeség származására és külsejére, mert ezekhez egyáltalán nem járult hozzá – de mindkettőt megbecstelenítheti és megváltoztathatja, ha az elsőt embertársaival...érezeti, az utóbbit pedig különböző dolgokkal, erőinek pajkos megfeszítésével gyengíti és satnyává teszi. ..Csak annyira becsüld tehát, kedves fiam, származásodat, hogy meg ne becstelenítsd. ..Nem kevésbé veszélyes zátony egy dicsőségszomjas, fiatal ember számára a gazdagság...Te, e tekintetben is milliónyi embertársad között megáldattál jószágos teremted által. A pénz csupán el van helyezve nálad, s nem a Te tulajdonod, mert nem azzal lépsz az ítélőszék elé, hanem csupán az elszámolás kötelezettségével. Ez indítson Téged a pénz megbecsülésére... Alattvalóid verejtéke ez, némely beteg és szükség, éhség és szomjúságot szenvedő munkás könnyei tapadnak e pénzre.. Hogy ezeket felszárítsd, a pénz jelentékeny részének az összes szenvedők atyja nevében vissza kell kerülnie hozzájuk, ebből könnyen beláthatod,

mennyire szükséges e szegénypénztárnak megfelelő állapota, rendje és a gondozó figyelme, hogy az alárendeltek hasznára váljék. Ha ők benned a tudományt, az igazságosságot, rendet, a kitartó szorgalmat és a jótékonytságot látják, akkor ők is becsületesen, szorgalmasan és igazságosan fognak szolgálni...”

És milyen szülő az, aki ezt is írja ugyanebben a levélben:

„...nagyobb gonddal ápdold tested épségét is, hogy az méltó lakása legyen lelkednek s könnyebben cselekedhesd a jót” /2/

Ezek az idézetek arról tanúskodnak, hogy milyen biztos alapot nyújtott Széchenyi Istvánnak a szülei, édesapja példája, nevelése. Ez a levél volt talizmánja/3/ a Legnagyobb Magyarinak, akkor is nála volt, amikor a 12. lánca 1848. július 18-án leszakadt a Lánchíd építése közben és magával rántotta a Dunába az épülő híd alatti pontonhidon állókat, Őt és két fiát is, akik akkor 9 és 11 évesek, és a talizmán hatott, megmenekedtek.

Tisztelt Hölgyeim, Uraim! Nekem megadatott az a kivételes lehetőség, hogy ezt a levelet a levéltári kutatás közben, még 1991- ben kezemben tarthattam, amelyen láthatók voltak az 1817-ben, vagyis a szerencsés kimenetelű balesetnél 31 évvel korábban írt, összehajtogatott és az átázás után megszáritott levélen az elázás nyomai.

Az Apa közgondolkodású példája, a jónak, hasznosnak cselekedete a lehangadt Istvánt végig kísérte, ahogy a sok-sok bizonyíték mutatja, az Akadémiától kezdve a „döblingi magányban” írt művekig bezárólag.

Ez a jóság, cselekedni, használni akarás hogyan is szerepel Naplójában
1832. június 26-án/4/:

„Dolgozom szorgalmasan, s dolgozom önérzettel, lenyesik szárnyaimat, lábaimon járok, levágják lábaimat, kezemen fogok járni, s ha ezeket is kiszakítanák, hason fogok mászni: Csak használhassak!”

Ki is ez a gróf, akit apja az előbbi hosszú idézet szerint nevelt, aki ilyen vállalást tart hitvallásának?

Persze, hogy így gondolkodik, amikor családja úgy vélte, hogy pl. amikor az akkori szokásoknak megfelelően családonként egy férfit várnak el fegyverforgásra a háborúba, akkor Széchenyi Ferenc családjában mind a három fiú bevonult, tehát a haza szolgálatára, hazaszeretetre nevelték őket.

Ki ez a gróf, István, aki már 18 évesen főhadnagy, hadipénztárt is rábízták, és két komoly haditettét említem most csak a sokszori sebesülés mellett, hiszen 1809. június 14-én – gondolják el, még nincs 18 éves! – csónakon, amit a franciák átlóttek, vakmerően hozzájárult a franciák által elszakított hadtestek egyesítéséhez, és 1813. október 16.-án a lipcei csatában a vonakodó svéd trónörökös

is rávette határozott fellépésével, hogy csapataival csatlakozzon Blücher tábornok seregéhez, és ezzel sikerült a lipcsei csatát megnyerni. Ez neki köszönhető!

És ki ez az ember, akit Kossuth Lajos 1840. november 19-én a Pest megye gyűlésén legnagyobb magyarnak nevez, amelyet maga a következőképpen indokol/5/:

„E honszeretet azonban gróf Széchenyinél henye sópánkodásban nem párolgott el. Ujjait a kornak üterére tevő és megértette lüktetéseit. És ezért, egyenesen ezért tartom én őt legnagyobb magyarnak;...Gróf Széchenyit a kor szükségéinek hatalma alkalmas percben ragadta meg, Ő korának nyelvéné lőn; Ő a nemzet jobbjai gondolatának szavakat adott. És hatásának titka itt fekszik.”

De eddig sok minden történik Vele, körülötte és általa.

Mert mit is üzen nekünk az a gróf

- aki a **Lovakrul** című első művében a lótenyésztés nemzetgazdasági fontosságát írja meg és fő gondolata a haszonelv, ami a hazai elmaradottság felszámolását és a polgári átalakulást szolgálja,
- aki a **Hitel**-ben sorra veszi a mezőgazdaság és kereskedelem égető gondjait, összefoglalja, mit és hogyan kell tenni, ezekkel rámutat a kereskedői becsületre, a polgári erényekre, a művelődés fontosságára.

Mit is ír Széchenyi a naplójába 1829. március 3-án: *„Drescher cenzort felvilágosult és jóra való embernek találta. Ő a Hitelről. Nagy feltűnést fog kelteni...Őnt meg fogják kövezni, – de ez használni fog...Nekem a kenyereembe kerül – de azért aláírom.”* /6/

Érdeemes ismerni a csaknem egy évvel későbbi teljes cenzori véleményyt, Széchenyi fontosnak tartotta naplójába rögzíteni/7/:

„En a munkát lehető figyelemmel olvastam el...és úgy találtam, hogy az én könyvbíráói tisztem szellemébe ütköznék egy ilyen közjóra célzó munkát a nyilvánosságtól elvonni. Én tehát aláírtam...lényeges kihagyásaival és javításaival oly helyeknek, amelyekben a szerző a nemesség renyhességét és ellenszegülését nagyon is részletezett, egyes visszaéléseket szerfelett élesen támadott meg. Gróf Széchenyi az országban legjobb hírben áll, népszerű elvei, hazafisága végett, vagyoni viszonyai rendezettek, úgyszintén erkölcsi magaviselete ismeretes és közbecsülésben áll. Már most, ha egy ilyen ember a helyett, hogy minden régit jónak találjon és egyoldalúlag feldicsérjen, inkább nyíltan és tisztán kimutatja a nemesség nevelésének oldalait, önös nyakasságát... A munka kezdetben bizonyonnyal feltűnést fog okozni, s aztán lassanként jobb benyomást tenni, míg végre oly elmélkedésre fog alkalmat szolgáltatni, hogy miként lehetne a rendi kiváltságokat jogtörvényekkel, élénk kereskedelemmel és általános műveltséggel összeegyeztetni, annak folytán egyletek és társulatok fognak keletkezni, amelyek jó és hasznos dolgokat egyesült erővel

létesítenek... s ebből fog eredni az általános, kölcsönös bizalom, vagyis a Hitel.”

Tisztelt Hölgyeim, Uraim! Tudnunk kell, hogy sokan a **Hiteltől** számítják a reformkor kezdetét, ebben a művében veszi a bátorságot a főnemes, a gróf, hogy szembesíti a nemesi társadalmat – amelynek Ő is része! – helyzetével és miután felébresztette a társadalom politizáló részét és a megindult viták, valamint egy ellenirat / amit Dessewffy József gróf írt a „Hitel című munka taglalatja” címen / arra készítetik Széchenyit, hogy írja meg a **Világ** című könyvét, ami már rendszerezettebb, félreérthetetlen, a **Hitel** pontosításának mondható. Ebben Ő, a főnemes bevezeti az érdekegyesítés koncepcióját; szerinte a jobbágy és földesúr érdekeit összhangba lehet hozni. Ő, a főnemes írja, hogy a népet és a nemesiséget nemzetté kell és lehet egyesíteni, csak a feudalizmus alapviszonyait kell megszüntetni. A **Világ** – ban ostorozó szavait a felelőtlenséggel összefüggésben a következőképpen írja/8/:

„Magát könnyen aláíró s aztán rendetlenül fizető nincs az egész civilizált világon annyi, mint Magyarországon!”

Széchenyi – tehát, akinek a reformkort megkezdő kilométerkövet, a **Hitelt** köszönhetjük – látva gondolatai ébresztő erejének hatását, e két műve, a **Hitel-Világ** után rögtön hozzáfog 12 törvényjavaslathoz, amelyeket **Stadium** címmel akar megjelentetni. Ezt a magyar radikalizmus kézikönyvének/9/ nevezi el kortársa, Horváth Mihály püspök és történetíró, aki 1848–49-ben vallás- és közoktatási miniszteri tevékenysége miatt 18 évig emigrációban élt, csak 1867-ben tért vissza.

Hogy miért nevezte el a radikalizmus kézikönyvének? Mert ebben a szerző szembe helyezkedett a jogtudomány álláspontjával és a rendi magánjog évszázados alapintézményeinek felszámolását javasolta, ami, mondhatni, akkor nagyon szokatlan álláspont volt. Le is állítatják a nyomtatást, kicsempészetit Lipcsébe, ott nyomtatják ki, és csempészik haza.

Ebben a művében írja: *„...nem a nép sokasága okozza egy vidék virágzását, hanem a nép minéműsége.”/10/ és figyelemre méltó a következő is: „Csak magunkban van a hiba, de egyszersmind magunkban a feltámadási erő..a nemzet nagysága, boldogsága csak magában a nemzetben rejtezik...”/11/*

Széchenyi **Stadium** könyve azért is csodálatos, mert Ő, ismerve az ellenvéleményeket, előre válaszol azokra.

Tisztelt Hölgyeim, Uraim!

Nem véletlen, hogy ezeket a műveket hangsúlyosan idéztem közénk, azért, hogy előkészítsem a szerzőnek azt a gondolatvilágát, amelyeket kiemelkedően fontosnak tartok. Ez a gondolatvilág az **anyanyelv használata** körül forog, együtt a nemzetiségi felfogással.

Ezt, a sokak szerint talán legfontosabb problémát Ő a **Hunnia** című munkájában / amelyhez 1834-ben fog hozzá / járja körül, elmarasztalva a nemességet, szemére hányva a tudatlanságot, műveletlenséget, pazarló magatartást, a magyar nyelv háttérbe szorítását, hiszen az anyanyelv kiszorul az előszobák és a kunyhók falai közé.

Gondoljunk csak arra, hogy Ő már 1825. november 3.-án / amikor, ráadásul már, másodszer szólal fel magyarul az Országgyűlésben / mondja: „...*azért nemzeti nyelvemnek gyarapítására egy egész esztendei jövedelmemet ajánlom*” /12/ amikor a Magyar Tudós Társaság megalapítását veti fel, bár erről Ő nagyon szűkszavúan és a háttér ismerete nélkül – kívül állók számára – érthetetlen bejegyzést tesz a Naplóba: „*A kerületi ülésen beszéltem: minden honfitársamat ellenségemmé tettem.*”/13/ /A főrendek soraiban nem volt sikere felajánlásának, bár a kerületi ülés üdvözölte, a felajánlással összefüggő idézetet is egy követnek Kazinczyhoz írt leveléből ismerjük./12/

Érdemes felajánlása után egy esztendővel naplójából az 1826. december 12-i bejegyzést idézni/14/:

„*Nádasdy grófot tavaly nyáron gyűjtogatónak nézték, és a felbőszült parasztok csaknem agyonverték. A parasztokat kérdőre vonták és azok ezt felelték: Bizony, mű! Sic! / nem tudtuk, hogy ki lehet, mert ki gondolhatta volna, hogy egy gróf Nádasdy – egy magyar Fő-Ispány nem tud magyarul.*

Vallombrosa nem tud spanyolul-képtelenség!

Bolingbroke nem tud angolul-olyan nincs.

Caraman nem tud franciául-rossz tréfa.

Nádasdy gróf nem tud magyarul: Ugyan, ez természetes!”

1827. augusztus 29-én írja be naplójába/15/: „*Virulhat-e azonban a nyelv, anélkül, hogy a nép is ne viruljon? – A nyelv a népet magával ragadja.*”

Magyar nyelvű felajánlását követően 10 évvel később a Hunniában írottakkal ostromoz, de hozzá kell tennem, a reformkorban ez a három évig írott mű nem jelenik meg, majd 1858-ban elkobozzák Döblingben és csak 1860-ban adják ki 1858-as dátummal.

Ide tartozóan említem „**A Magyar Academia körül**” című beszédét, amit a Tudós Társaság 1842. november 27-i nagygyűlésén mondott el, és amelyben a nemzet legsürgősebb feladatának nyelvének művelését tartotta, kéri a Tudós Társaságot nyelvünk fejlesztésére.

Tisztelt Hölgyeim, Uraim!

Honnan kapta ez a főnemes azt az erőt, energiát, és belső felhatalmazást, amivel az előbb már említetteket és

– a Duna hajózás, Tisza szabályozás érdekében kifejtett erőfeszítéseket, a vaskapui munkálatok királyi biztosi feladatait végre tudta hajtani, és itt

idézem Metternich véleményét: *„Nagy része annak, ami közhasznú s gyakorlati eddig Magyarországon életbe lépett, többnyire Ön éleslátásának, tevékeny erélyének köszönhető és az is, mit királyi biztos minőségében a Duna gőzhajózás érdekében létesített, a kormányra és az országra nézve egyaránt előnyös volt”/16/*

és honnan veszi az erőt, tapasztalást

- a közlekedésügyi előterjesztéséhez, a vasúthálózat érdekében kifejtett tevékenységéhez,
- a Lánchíd gondolatának megszületésétől a felépítéséig önmagától elvárt lépésekhez,
- a selyemtermelés érdekében kifejtett személyes példamutatásával együtt járó erőfeszítéseihez, amely selyemtermelésnek akkoriban a nemzeti ipar megteremtésében jelentős szerepe volt,
- a következő bírálathoz/17/: *„bárki is, legyen neve aztán miniszter, vagy kolompos, ki márul holnapra erőntüli adózási súlyt..akar vetni a magyar nyakába..az vagy nem tudja mit cselekszik vagy szánt szándékkal támadja meg a nemzet vérért, minthogy a nemzeti tőkének csorbítása nem egyéb, mint a nemzet csontvelejtének kipréselése” /Adó és két garas /*
- utazásaihoz, amelynek során döbbsent rá hazája szomorú elmaradottságára és szomorúan így sóhajt fel külföldön utaztatában/18/: *„Szegény kis haza, mégis elég csúnyácska vagy. Igaz, hogy még nem ismerlek egészen, de majd megnézek nemsokára, mert hűségesen szeretlek, dacára futó homokodnak és felfuvalkodott lakóidnak.”*
- a színjátszás felkarolásához, amelynek során írja motivációként/19/: *„Anynyira tölte be szívemet legédesb vágyokkal bár lenne állandó Játékszín Magyarországon”* és ezért a világ színházfejlődését is figyelemmel kíséri,
- Buda és Pest egyesítésére, a város rendezése érdekében kifejtett erőfeszítéseire,
- hogy a testi nevelésről írt gondolatai, megállapításai és hazánk akkori testnevelésében, sportjában való részvétele nyomán lehet róla mondani: **Ő a testnevelés apostola**, akinek köszönhetjük – csak kiragadva a sportok közül – az evezés szép sportját, az első csónakházat, amelynek Barabás Miklós által megörökített rajzát az előadáshoz kapcsolódó kiállításon láthatják,
- és ki ez az ember, aki így figyelmeztet bennünket hírlapi cikkeiben/20/: *„...zsarnokaink a népszenvedélyekkel ügyesen kacérkodni tudó kortesvezetők...”*,
- és honnan veszi az erőt ez a gróf, aki betegségéből felgyógyulva Döblingben még mindig alkotott, csodálatos műveket ajándékozott nekünk, közöttük az **Önismeretet**, a **Blicket**.

Sok költői kérdést tettem fel, ugye, tisztelt Hölgyeim, Uraim?

Mégis azzal folytatom, mert engem is mindig foglalkoztatott, mi ad erőt ennek a vagyonnal rendelkező, főúri családba született embernek, hogy a magyar

nemzet létéért aggódásában **A Kelet Népe** című munkájában az addigi reform lépések megóvása miatt határozottan lépjen fel az ellenzéki cikkek ellen?

Egy szóval válaszolható meg a legszebben és legegyszerűbben, most, hogy végignéztünk életének fontos évtizedein: A HAZASZERETET.

Ezt a mély, és a főúri családban elültetett hazaszeretetet és tenni akarást és képességet ismerte fel az ellenzék vezére, Kossuth Lajos akkor, amikor 1840. november 19.-én a megyegyűlésen „Kossuth megragad egy alkalmat, hogy a legnagyobb magyarnak nevezzen”^{21/} és engedjék meg nekem, hogy újra együtt éljem át Önökkel a „**Felelet gróf Széchenyi Istvánnak Kossuth Lajostól**” erre vonatkozó minden szavát:

„E honszeretet azonban gróf Széchenyinéél henye sopánkodásban nem párolgott el. Ujjait a kornak üterére tevő és megértette lüktetéseit. És ezért, egyenesen ezért tartom én Őt legnagyobb magyarnak. Gróf Széchenyit a kor szükségéinek hatalma alkalmas percben ragadta meg, Ő korának nyelvéné lőn, Ő a nemzet jobbjai gondolatának szavakat adott. És hatásának titka itt fekszik.”^{15/}

És most, tisztelt Hölgyeim, Uraim, eljutottunk Széchenyi István életművének, aktivitásának csak érintőleges áttekintése nyomán élete talán legbonyolultabb szakaszához, amit röviden érinthetek csak. Az előbb idéztem Kossuth Lajost, az ellenzék vezérét, aki ezzel a jelzővel illette Széchenyi Istvánt: **a legnagyobb magyar**. Milyen szép és méltó!

Széchenyinek az ellenzékéről az volt a véleménye, hogy a gyűlékony materiát tűzbe hordják, és nem kevesebbet kockáztatnak, mint hogy „*Magyarország tökéletes felbomlása felé halad.*” / Napló, 1848március 15 / És ugyanez a Széchenyi István 1848. március 15-én karöltve haladt Bécsbe a független minisztériumot követelő feliratot vinni. Folytatom az előbbi idézetet: „*Mit lehet tenni? Kossuthot és Batthyányt támogatni kell. El kell némulnia minden gyűlöletnek, ellenszenvnek, egjéni ambitionak.*”^{22/}

Tisztelt Hölgyeim, Uraim!

Ez az a magatartás, ami szerintem Széchenyi lelki erősségére a legjobban rámutat, képes volt szembe nézni önmagával. Ezt tartom én államférfiúi magatartásnak.

Tisztelt Hölgyeim, Uraim!

Egy ilyen megemlékezésen csak érinteni tudjuk az életművet, de érintéséből is erőt kaphatunk. Adósa vagyunk Széchenyi Istvánnak. Adósa, mert nem ismerjük Őt eléggé, bár voltak évek a közelmúltban is, amikor bátran fordultak Hozzá, annyira bátran, hogy még egy tervet is elneveztek Róla és az országot járva, sokszor szembe találjuk magunkat a Széchenyi Terv szép nyomaival.

Az előbbi percekben azt is szerettem volna cáfolni, amit néha Széchenyi rovasára mondanak, hogy talán túl loyális volt, ennek ellentmond a cenzúra által

leállított nyomtatása a **Stadiumnak**, és a **Budapesti por és sár**, a **Hunnia** elkobzása.

Az előbb azt mondtam, adósa vagyunk, mi, a haza Széchenyi Istvánnak. Ennek ellenére ezt a főurat, aki önzetlenül szolgálta hazáját, akit Metternich is elismert, akárcsak az ellenzék és annak vezére, Kossuth Lajos, az utókor 2294 könyv, tanulmány megjelentetésével és 57 szépirodalmi művel becsülte meg. Adósságunkat művei, gondolatai, élete még jobb megismerésével, naplója, levelei teljes lefordításával csökkenthetjük, csökkentheti a haza.

Tisztelt Hölgyeim, Uraim!

Széchenyi előbb jellemzett életművének, hatásának köszönhető két fia tevékenysége is, hiszen méltón képviselték a nagyapai, apai örökséget. Béla fia országgyűlési képviselőként, világutazóként volt a köz számára hasznot hajtó, Ödön fia többek között a tűzoltás terén nyújtott tevékenységével vált igencsak ismertté, neki köszönhetjük a Siklót, és az európai vízi utak érdekében kifejtett expedíciójáért / ami külön előadást érdemlő / francia becsületrendet kapott.

A leszármazottak példamutató életműve közé illeszkedik az unokaöcs Széchenyi Zsigmond utazó, vadászati szakíró életműve, amellyel, vadász és gyűjtő útjai eredményeivel járult hozzá őse, Széchenyi Ferenc által alapított Nemzeti Múzeum gyűjteményének gyarapításához.

Tehát mi lehet az üzenete a hazáját szerető, közgondolkodású, bölcs, szorgalmas, alkotó szenvedéllyel megáldott, fáradhatatlan, állhatatos, hűséges és gyakorlatias Széchenyi Istvánnak, a Legnagyobb Magyarnek?

HASZNÁLNI, HASZNÁLNI, JÓT CSELEKEDNI!

Ezt szerintem legszebben Virág Benedek fogalmazta meg:

„Jó hazafinak lenni nehéz, de nem lehetetlen.”

Ennek az idézetnek történetével szeretném meghálálni türelmüket, hiszen magát az idézetet is Széchenyinek köszönhetjük, Őt is megragadta ennek a néhány szóba tömörített igazságnak ereje, annyira megragadta, hogy **A Kelet Népe** „*jel-szavául*” / ahogy Ő írta / is választotta.

Élt Angliában a XIX. század első felében egy gazdasági diplomata, utazó, John Bowring, aki szerteágazó gazdasági és diplomáciai érdekelttsége és kapcsolatrendszere mellett azzal a különlegességgel is bírt, hogy rendkívüli módon érdeklődött a magyar nyelv és költészet iránt. Írt is egy könyvet, **A Magyarok Költészete** címmel / **Poetry of the Magyars** /. Bowring minden magyartól, akivel találkozott, emlékkönyvébe beírást kért. Így tett Széchenyivel is az 1830-as években, aki végiglapozva a könyvecskét, szomorúan látta: „*csak latin sentenciákat*

tapasztalok e magyarságnak szentelt emléktárában”, amikor az utolsó oldalon rálelt erre az idézetre.

Kedves Honfitársaim!

Ezekkel az elmúlt percekkel képzeletbeli Lánchidat szerettem volna kiépíteni Széchenyiek és Önök között, előttük tisztelegve, hogy ezen a képzeletbeli Lánchídon áthaladva igyekezzünk minél jobban megismerni Széchenyi Ferenc, István és fiai életét, életművét, és jó példájukból kiindulva a mi szűkebb és tágabb környezetünkben jobb döntéseket hozni, segíteni a jobb döntések meghozatalát. Ennek érdekében, hogy minél több Széchenyi tisztelővel tarthassunk kapcsolatot, működtetjük a Széchenyi Fórumot, amely elektronikus úton egyszerűen elérhető a www.szechenyiforum.hu oldalon.

Már csak egy idézettel szeretnék búcsúzni Önöktől, 94 évet megélt Dédanymától kaptam a következő figyelmeztetést: *„Csak akkor szólj, ha az szebb, mint a csend.”*

Remélem, ez a néhány perc megfelelt ennek az intelemnek.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket.

Források, hivatkozások a „Széchenyi üzenete a mának” című előadáshoz.

1. Fraknói Vilmos: Gróf Széchenyi Ferenc. Magyar Történeti Életrajzok. Budapest. 1902
A Magyar Történelmi Társulat Kiadása. /Továbbiakban Fraknói/ 341-344 p.
2. Dr. Siklóssy László: A magyar sport ezer éve. II. kötet. Budapest. 1928. 17.p.
3. Fraknói.345 p.
4. Széchenyi István: Napló. Gondolat. 1982./ Továbbiakban Napló / 710 p.
5. Felelet Gróf Széchenyi Istvánnak Kossuth Lajostól. Pest. Kiadta és Nyomatta Landerer és Heckenast. 1841. 17-18 p.
6. Napló. 587 p.
7. Gróf Széchenyi István Napló. Szerk. Dr. Vizota Gyula. I-VI. kötet. Budapest. 1925 – 1939./ Továbbiakban Vizota Napló I-VI / IV. 9-12 p.
8. Gróf Széchenyi István: Világ. Pesten. Fűskúti Landerer Nyomtató Intézetében.1831. 204 p.
9. Horváth Mihály: Huszonöt év Magyarország történelméből. Harmadik könyv. Pest. 1868.
Kiadja Ráth Mór. 277 p.
10. Gróf Széchenyi István: Stadium. Lipcsében, 1833. Wigand Ottónál / Továbbiakban

Stadium / 114-115 p.

11. Stadium. 68 p.
12. Vizota Napló III. LXII p.
13. Napló. 420 p.
14. Napló. 498 p.
15. Napló. 523 p.
16. Gróf Széchenyi István fennmaradt munkái. Pest. MDCCCLXXII: 232-234 p.
17. Gróf Széchenyi István hírlapi cikkei II. kötet. Adó és két garas. In Gróf Széchenyi István minden írása CD-n. Budapest. 2001. /Továbbiakban Hírlapi cikkek/
18. Szekfű Gyula: Széchenyi Igéi. Budapest. 1921. Pallas. 38 p.
19. Gróf Széchenyi István: Magyar Játékszínrül. Pesten Nyomtatta Fűskúti Landerer 1832. 83 p
20. Hírlapi cikkek.II:
21. Napló. 927 p.
22. Napló. 1207 p.